

Ukazatelé aktivity jsou další z řady poměrových finančních ukazatelů, které dokáží ve stručné a jasné formě vypovědět některé zajímavé informace o firmě jen na základě v ČR ze zákona veřejně dostupných údajů – tj. Rozvaze a Výkazu zisku a ztráty. Z těchto ukazatelů se tak snadno dozvíte, jak efektivně daná firma nakládá se svými finančními prostředky nebo třeba jakou má vyjednávací sílu vůči dodavatelům.

Obrat aktiv (Assets Turnover Ratio)

Ukazatel obratu (případně také obratovosti) aktiv vztahuje celkový obrat k celkovým aktivům, které společnost má. Tento ukazatel nám tak jinými slovy říká, kolik prostředků je firma ročně schopna vygenerovat ze zdrojů, které má k dispozici. Jinak řečeno – ukazatel obratu aktiv nám říká, kolik korun tržeb připadá na jednu korunu našich aktiv (potažmo zdrojů). **Obrat aktiv se vypočítá jako** (tr

žby za prodej zboží+výkony)/Aktiva celkem

. Některé zejména americké zdroje však namísto tržeb hovoří raději o čistých tržbách, což převedeno do reality tuzemského VZZ znamená do čitatele dosadit součet tržeb za prodej zboží a tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb. Při uvážení čistých tržeb tedy nepočítáme se změnou stavu zásob vlastní činností ani s aktivacemi, které slouží pro vyjádření vnitropodnikových výkonů. Podobné ustanovení o čistém obratu se přitom týká i dalších ukazatelů aktivity, kde se s tržbami pracuje. Někdy se navíc u ukazatele obratu aktiv vyplatí rozdělit aktiva na stálá (tj. Pohledávky za upsaný vlastní kapitál a dlouhodobý majetek) a oběžná. S časovým rozlišením se pak v tomto případě nepočítá.

Obrat zásob (Inventory Turnover Ratio)

Ukazatel obratu zásob nám říká, kolikrát za rok se obmění naše zásoby, respektive kolikrát za rok jsme schopni přeměnit naše zásoby na tržby. Vypočítá se jako **podíl tržeb a zásob**, přičemž i zde platí, že můžete používat jak čisté tržby, tak tržby souhrnné zahrnující vnitropodnikové výkony.

Doba obratu zásob (Inventory Turnover)

U řady ukazatelů obratu čehokoliv jsou však nepoměrně atraktivnější jejich převrácené hodnoty vztažené ke zvolenému časovému období (měsíci, týdnu, dnu), přičemž nejčastějším používaným časovým obdobím jsou právě dny. Důvodem je prostý fakt, že tyto hodnoty znázorňují dobu obratu (potažmo splatnosti) a mají pro nás mnohem větší vypovídací hodnotu než to, kolikrát ročně dojde k obratu té či oné položky rozvahy. Doba obratu zásob se tak vypočítá jako **podíl zásob a tržeb vynásobený počtem dnů v roce** (tj. například $365 \times (\text{zásoby} / \text{tržby})$ event. $\text{zásoby} / (\text{tržby} / 365)$ respektive $365 \times 1 / \text{obraz zásob}$). Čím menší je, tím efektivněji dokážeme řídit svůj sklad. Pravdou však je, že doba obratu zásob nijak nezohledňuje to, jestli nám náhodou na skladě neleží už rok turbína za 100 milionů korun, zatímco propisky po 5 Kč kus prodáváme do jednoho dne.

Někdy se při přepočtech na doby obratu/splatnosti čehokoliv vyjádřené ve dnech nevyužívá skutečný počet dnů v daném roce, který může být 365 nebo jednou za čtyři roky také 366, nýbrž číslo 360. To pak vede teoreticky k odchylce ve výši 1,37% respektive 1,64%. Osobně proto preferuji násobit přímo číslem 365 s tím, že jednou za čtyři roky budeme mít odchylku od správného výsledku ve výši 0,27%. Není ale od věci násobit přímo skutečným počtem dnů v roce, Excel se kvůli tomu víc nezapotí. Nicméně pro firmy, které nepracují o víkendech a státních svátcích, což platí asi pro většinu, nemá přesný počet použitých dnů pro výpočet příliš valného významu, neboť kalendářní rok má v ČR jen mezi 251 až 254 pracovními dny (pokud se podíváme na roky 2010 až 2022).

Doba (obratu) splatnosti pohledávek (Average Collection Period)

Velice důležitým ukazatelem je doba splatnosti pohledávek, která nám ve skutečnosti říká, jak dlouhá je průměrná splatnost pohledávek respektive kolik dní poskytuje v průměru firma bezúročný dodavatelský úvěr svým zákazníkům. V praxi lze hodnotu okolo 14 považovat za výbornou a hodnotu nad 70 za nepříliš uspokojivou. Doba splatnosti pohledávek se vypočítá jako **součet dlouhodobých a krátkodobých pohledávek vydělený tržbami a vynásobený počtem dnů/týdnů/měsíců v roce**. Tento ukazatel nám navíc mezi řádky říká, jak moc silnou vyjednávací pozici má firma vůči svým zákazníkům. Čím menší je doma, tím je více zřejmé, že zákazníci danou firmu potřebují a nemohou si moc „vyskakovat.“ Obrat pohledávek se pak vypočítá jako $\text{tržby} / \text{součet dlouhodobých a krátkodobých pohledávek}$, přičemž sám o sobě se příliš nepoužívá, neboť informace o tom, kolikrát za rok získáte prostředky ze svých pohledávek, už není tak zajímavá.

Doba (obratu) úhrady krátkodobých závazků (Creditors Payment Period)

Doba úhrady krátkodobých závazků nám nikoliv překvapivě říká, za kolik dní (tj. s jakou dobou splatnosti) v průměru hradíme své závazky nebo jinými slovy, kolik dní čerpáme my samy dodavatelský úvěr od našich dodavatelů a zaměstnanců. Je přitom nanejvýš vhodné, aby hodnota tohoto ukazatele byla vyšší než hodnota doby splatnosti pohledávek – jinými slovy, aby firma vůbec využíval bezúročných tzv. dodavatelských úvěrů. Doba úhrady krátkodobých závazků se vypočítá jako **součet krátkodobých závazků a krátkodobých bankovních úvěrů** (ty tam nemusí být zahrnuty, pokud chceme pracovat skutečně jen s dodavatelským úvěrem) **dělený tržbami a vynásobený počtem dnů/týdnů/měsíců v roce**

. U některých firem však může být poněkud problematické zahrnutí závazků k ovládajícím a řídicím osobám, které tento údaj mohou významně zkreslit. U tohoto ukazatele se mezi řádky píše, jak moc silnou vyjednávací pozici má vůči svým dodavatelům a potažmo i zaměstnancům. Opět platí, že čím vyšší hodnotu výpočet ukáže, tím silnější je pozice dané firmy, a to nejen nutně v oblasti jednání s dodavateli. Obdobně jako u pohledávek lze také vypočítat obrat krátkodobých závazků (Accounts Payable Turnover Ratio), a to tak, že vezmeme převrácenou hodnotu doby úhrady krátkodobých závazků a odstraníme z ní onen počet dnů/týdnů/měsíců v roce.

Obratový cyklus peněz

Obratový cyklus peněz je složený ukazatel, který získáme **součtem doby obratu zásob a doby splatnosti pohledávek a odečtením doby úhrady krátkodobých závazků** (přirozeně při užití stejných časových jednotek)

. Výsledná hodnota nám pak de facto říká, jaká je průměrná doba mezi platbou za nakoupený materiál, jeho přeměnou na finální výrobek a přijetím platby za hotový výrobek – jinými slovy nám tedy říká, kolik dní jsou naše zdroje pevně vázány v oběžných aktivech. Logicky tedy platí, že čím nižší hodnotu má, tím lépe pro danou firmu. Je poměrně zajímavé, že v anglické literatuře se mi na tento ukazatel nepodařilo narazit. Pokud jste vy měli větší štěstí, budu rád, když do diskuse uvedete anglický překlad tohoto ukazatele.

Na vzorce moc nespolehejte

Ukazatelé aktivity jsou bezesporu zajímavou kapitolou finanční analýzy. Mnohem důležitější než vzorce jsou však zejména u těchto ukazatelů jejich významy. Hodnoty ukazatelů aktivity se totiž v řadě firem vypočítávají jinak než z údajů v Rozvaze a Výkazu zisku a ztráty. Dokonce znám osobně strojírenskou firmu, která pro výpočet doby obratu zásob používá na různých úrovních podniku různé vzorce, které však ve svém důsledku říkají přesně to, o čem daný ukazatel je. Když tedy nějaký takový ukazatel někde uvidíte, vždy pátrejte po tom, jak se vypočítal, což se dá zobecnit v podstatě na všechny finanční ukazatele, včetně [ukazatelů rentability](#), u kterých je často problém i s názvoslovím.

Použité zdroje a literatura

Napsal uživatel Martin Zikmund

Úterý, 13 Duben 2010 12:39 - Aktualizováno Úterý, 13 Duben 2010 12:44

---

[1] SYNEK, Miloslav a kol. Podniková ekonomika. 4. přeprac. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. 475 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-892-4.

[2] SCHOLLEOVÁ, Hana. Ekonomické a finanční řízení pro neekonomy. 1. vyd. [s.l.] : Grada Publishing, a. s., 2008. 256 s. ISBN 978-80-247-2424-9.

[3] Investopedia ULC. Investopedia : A Forbes Digital Company [online]. 2010 [cit. 2010-04-12]. Activity Ratio. Dostupné z WWW: <<http://www.investopedia.com/terms/a/activityratio.asp>>.

[4] Biz/ed. Biz/ed [online]. 2001 [cit. 2010-04-12]. Total Asset Turnover. Dostupné z WWW: <<http://www.bized.co.uk/compfact/ratios/asset3.htm>>.

[Joomla SEO powered by JoomSEF](#)